

REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 110

Jäsentiedote 3-4/2025

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti
Numero 110, 3-4/2025, joulukuu

Numeron 111 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.1.2026 mennessä

Päätoimittaja

Lea Tserni-Puittinen
leatserni@gmail.com
puh. 050 520 4121
Kylänlahdentie 24, 81810 Jamali

Toimituskunta

Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla. Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset

Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehisukuja 3, 80140 Joensuu,
gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 30 €.

Vuosijäsenmaksu maksetaan tämän lehden takakannen ohjeiden mukaan Osoitetarrassa oleva viitenumero mainiten.

Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: Joulunpunainen Tuulivaaran kihlasilkki 1910-luvulta ja vanha matkaikoni - Repolan mummon ”aarteita” molemmat (kuvat Lea Tserni-Puittinen)

Puheenjohtajalta

Repola-seura ry. täytti 21.7.2025 40 vuotta! Se on pitkä aikajakso, joka käsittää monenlaisia vaiheita yhdistyksessä ja ympäröivässä maailmassa, liikaakin lyhyesti kiteytettäväksi. Parilla lauseella kuitenkin, yhdistys on mahdollistanut valtavan määrän koottua ja jaettua tietoa ja kerrontaa Repola-aiheista ja aiheen läheltä, matkoja ja muita tapahtumia Suomessa, naapurimaassa ja myös virtuaalimaailmassa, aiheesta kiinnostuneiden kokoontumisia ja muuta yhteydenpitoa ja yhteistyötä. Ympäröivää maailmaa olivat aikanaan Suomi Finland ja Neuvostoliitto, sitten Venäjä ja kohta EU-Suomi ja nyt EU/Nato-Suomi ja tosiaan tuo mainitun virtuaalimaailman ilmestyminen ja vielä uusimpana tekoäly. Tulevaisuudesta ei voi tietää, mutta yhdistyksen osalta suuntana vaikuttaisi vahvasti olevan yhdistyksen purkaminen tulevan 2026 vuosikokouksen yhteydessä. Sääntöjen mukaisesti asiasta on jo yhden vuosikokouksen päätös kuluvalta vuodelta.

Yhdistyksen juhla ja vuoden 2026 vuosikokous on suunniteltu pidettäväksi lauantaina 28.3.2026 Lieksan rautatieasemalla toimivan Rukajärvikeskuksen ja Lieksan tukipisteen tiloissa. Tarkempi aikataulu tulee seuraavassa lehdessä, joka on numero 111, eli jäsentiedote 1/2026. Samalla tulemme pyytämään ilmoittautumisia suunniteltua ruokailua varten.

Toimintamme keskiössä olevan Repolainen lehden tämän 110 numeron sisältöä ovat Asko Saarelaisen Ruunaa ja Repola -artikkeli, Hanneriina Moisseiselta taidetta ja tiedettä, Maire Mäen ja muiden jouluperinnekirjoitukset, muistikirjoitus Raimo Määtätstä, tutustumisen arvoisia kirjavinkkejä ja lehtemme kuvitus. Otamme edelleen vastaan juttuehdotuksia, valmiita kirjoituksia ja myös mielenkiintoisia valokuvia tai muita dokumentteja seuraavaa lehteämme varten. Yhteystietomme löytyvät lehdestä. Jos kaikkea ei jostain syystä ehditä julkaista Repolaisessa, muistutan, että Karjalan sivistysseuran Karjalan heimo -lehti julkaisee myös lukijoidensa kirjoituksia.

Joulu on jo ovella ja pian alkaa vuosi 2026. Hyvää joulunaikaa ja alkavaa uutta vuotta toivottaa Repola-seuran hallitus kaikille lukijoille!

Antti Pottonen, puheenjohtaja

Repolassa on juhlittu koulun 180 vuotista historiaa

Marraskuun alussa Repolan koululle oli kokoontunut iso joukko koulun entisiä ja nykyisiä oppilaita. Koulu juhli 180-vuotista taivaltaan. Koulussa on syksyn 2025 tilastojen mukaan 42 oppilasta.

Venäläisiltä nettisivuilta löytyi tällaista tietoa:

”Arkistoaineiston mukaan Repolassa avattiin seurakuntakoulu vuonna 1845, kaivos- ja metsäteollisuus kehittyi nopeasti ja koulutettuja ihmisiä tarvittiin. Vuonna 1863 koko Repolan seurakunnassa ei ollut enempää kuin kymmenen lukutaitoista miestä. Vuonna 1868 lukuvuosi ei ylittänyt 3-4 kuukautta. Silloin seurakuntakoulu muutettiin semstvo-kouluksi ja vuonna 1877 semstvo-alakouluksi. Talonpojat vuokrasivat koululle huoneen 30 ruplalla vuodessa.

Vuonna 1932 koulusta tuli seitsemivuotinen. Rakennettiin uusi, 280 oppilaan koulu. Vuonna 1941 koulurakennus paloi. Vuonna 1944, kylän vapautumisen jälkeen, koulu aloitti toimintansa uudelleen. Vuonna 1960 koulusta tuli Repolan kahdeksanluokkainen koulu. Vuonna 1964 koulu muutettiin Repolan lukioksi. Vuodesta 1983 koulun johtajana on toiminut Tamara Nikolaevna Toivonen.

Nykyinen koulurakennus on yksikerroksinen, puinen, rakennettu vuonna 1974. Uutta koulua varten

on tehty suunnitelmat, mutta rakentamista ei ole aloitettu.”

Itä-Karjalan kouluhistoriasta löytyy tietoa ”uudesta” julkaisusta. Karjalan Sivistysseuralta ilmestyi tänä syksynä teos ”Piirteitä Itä-Karjalan venäläistytämishistoriasta”. Kyseessä on Wasili Keynään laudaturtutkielma vuodelta 1936, joka on nyt saatettu kirjaksi. Kirjassa on Pekka Laaksosen ja Senni Timosen esipuhe.

Kirjasta löytyi mm. seuraava tieto Repolan alueen kouluista: Vuonna 1907 Lentierassa ja Repolan kirkonkylässä on ollut 1-luokkainen semstvokoulu. Kolvasjärvellä 1-luokkainen kirkollinen koulu. Kiimanvaarassa, Lusmassa ja Saarenpäässä grammata eli alkeiskoulu.

Vuonna 1915 on kirkonkylässä ollut 2-luokkainen semstvokoulu. Lentierassa, Lusmassa ja Tsolkassa 1-luokkainen semstvo. Kiimanvaarassa, Kolvasjärvellä, Muujärvellä, Saarenpäässä ja Tuulivaarassa 1-luokkainen kirkollinen koulu. (Semstvokoulut olivat alueellisen, kunnallisen itsehallinnon alaisia 1864-1918).

(Katso kuva Repolan 180-vuotiaasta koulusta sivulla 7)

Itä ja länsi kohtasivat Karjalassa – karjalaisia jouluperinteitä

Rastavasta syysmiikkulaan – näin se vuoden kierto menee. Joulun alla pidetyssä viimeisessä Repola-seuran hallituksen kokouksessa heräsi keskustelu Repolan alueen joulutavoista. Teimme selvitystä asiasta ja monenlaisia aineistoja onnistuimme löytämään. Vanhan Karjalan joulu -lehti vuodelta 1920 antaa paljon tietoa, myös Repolan alueen jouluun liittyen. Lehti oli Karjalan Sivistysseuran ja Karjalan väliaikaisen hallituksen yhteinen joulujulkaisu. Julkaisu on löydettävissä Karjalan Sivistysseuran nettisivuilta Sampo-tietokannasta <https://sampo.karjalansivistysseura.fi/sites/default/files/vkj1920.pdf>

Isä Stefan Holm kirjoitti 25 vuotta sitten lehteen joulutervehdyksen. Tässä otteita: ”Ortodoksisen kirkon jumalanpalvelusteksteissä joulua, Kristuksen syntymäjuhlaa, kutsutaan pieneksi pääsiäiseksi. Vielä 1900-luvun alussa Repolassakin jouluun valmistautuminen koski kaikkien kylien yhteistä elämää. Marraskuun viidentenätoista päivänä alkoi joulupaasto. Ihmiset luopuivat liha- ja osittain kalaruuis-takin. Turhaa juhlimista vältettiin, oli hiljaisuuden ja puhdistautumisen aika. Paastoruokia kutsuttiin ”pyhäruoiksi”. Varsinaisen juhlan koittaessa aattoiltaan kuului ilta-kirkko. Repolassa noudattiin kirkon perinnettä aina vallankumoukseen asti. Aattoilta oli vielä paaston aikaa. Aatto vietettiin hiljaisesti ja menttiin varhain nukkumaan. Aamulla oli aikainen nousu ehtoollis-jumalanpalvelukseen eli liturgiaan. Palveluksen jälkeen pappi lähti

kierrokselle koteihin ”slaavimaan”. Kodeissa toimitettiin lyhyt rukous-palvelus. Tuona aikana ei ollut kirkollisveroja. Perinteen mukaan pappin reki oli täynnä hänen tullessaan seurakuntakierrokselta.” (Repolainen 17)

Nyky aikaan sopien, otimme teko-älyn vielä avuksi asiassa. Tekoälyn mukaan Karjalasta lähtöisin olevat tai siellä erityisen vahvana eläneet joulunviettotavat heijastelevat alueen sijaintia Suomen ja Venäjän kulttuurien rajapinnalla, sekoittaen luterilaisia ja ortodoksisia perinteitä. Karjalassa, jossa ortodoksisuus on ollut vahva uskontokunta, joulunvieton aikataulu ja kesto eroavat hieman luterilaisesta perinteestä. Itäisessä perinteessä joulun aika jatkuu loppiaiseen asti. Juhlakautta kutsuttiin jouluajaksi tai talven pyhiksi, ja se kesti joulu-aatonaatosta loppiaiseen.

Ruunaa ja Repola – risteyskohtia historian virrassa

Kirjoittamani Ruunaan historia ”Ruunaa – rajan, uiton ja matkailun kylä” julkaistiin kesäkuussa. Ruunaan alueen halki virtaava Lieksanjoki on yhdistänyt Suomen ja Venäjän Karjalan. Ruunaan ja Repolan vaiheet ovat sivunneet toisiaan monin kohdin historia virrassa. Esitellen tässä artikkelissa muutamia näkökulmia aiheeseen.

Joki on ollut tärkeä kauppaa-, kulku- ja uittoväylä. Metsätyöt ja uittot olivat merkittävä osa alueen arkea 1800-luvun jälkipuoliskolta 1980-luvulle saakka. Puu ui Re-

Ruunaan historiasta löytyy monia yhtymäkohtia Repolan kanssa. Asko Saarelaisen kirjoittamaa teosta on saatavissa Pielisen museon uuden päärakennuksen museokaupasta (kuva Lea Tserni-Puittinen)

polasta Suomen sahoille ja Ruunaan kylä eli uittojen myötä. Alueen matkailuelinkeino käynnistyi koskenlaskujen siivittämänä viisi vuosikymmentä sitten 1970-luvun puolivälissä.

Liikettä rajan yli

Ruunaa oli 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa keskeinen kulkuväylä Lieksasta Venäjän Karjalaan. Naarajoen ylityspaikalla sijainneen metsänvartijatorpan vierestä kulki ratsutie itään. Aluemetsänhoitaja G. E. Wasastjerna kertoi havainnoistaan huhtikuussa 1913:

”Yleinen talvitie kulkee Venäjän puolella olevista Rukajärven ja Repolan kunnista Lossin metsänvartijatorpan kautta, jossa myös talvitie Lentieran, Kipon, Kiimavaaran ja Pieningän kylistä sekä Porajärven kunnasta yhtyy edelliseen. Rautatien valmistuttua on liike kovasti kasvanut ja on erittäin vilkas, kun kaikki tarpeet on ostettava Suomesta. Tavallinen syöttöpaikka on Lossin metsänvartijatorppa, jossa useinkin on yöt päivät matkalaisia.”

Naarajoki oli keskeinen paikka matkatessa Repolaan. Kuvassa kyläläisiä Naarajoen rannassa 1900-luvun alussa (kuva Heikki Räsänen hallussa)

Myös Änisenvaaran torppa oli suosittu taukopaikka. Talvitien varrella sijainneessa talossa piipahtivat Samuli Paulaharju rakennustutkimusretkellään kesällä 1907 ja sisällissodan melskeisiin liittyneet kuljijat kevättalvella 1918.

Talossa tarjottiin yöpyjille kahvia ja evästä maksua vastaan. Koskenlaskija Jaakko Räsänen isomummo Helena muisteli talon arkea: ”Illalla yöpymään oli tullut muutama matkaaja hevosten kanssa. Aamulla kun heräsin kahvinkeittoon, ei tuvasta tahtonut jalansijaa löytyä, kun matkalaisia oli niin paljon.”

Murrosvuosien kipinöitä

Sotavuodet näkyivät Ruunaan rajakylän elämässä. Maaliskuussa 1918 suojeluskuntalaiset tekivät partio-

retken Kipon ja Lentieran rajakyläin, joista vangittiin 21 asevelvollisuuskarkuria. Retkelle lähdettiin, koska huhutietojen mukaan Lentieraan oli kokoontunut punaisia joukkoja aikomuksena tulla Suomeen.

Vankeja lähdettiin kuljettamaan Lieksaan, mutta selittämättömästi syystä kaksi heistä ammuttiin rajan takana Kirinkäsaassa ja neljä miestä Änisenvaarassa.

Talvisodan alussa kosketus viholliseen saatiin Ruunaassa joulukuun alkupäivinä, kun neuvostopartiot kahakoivat rajavartioston kanssa. Ruunaan puolustajat vetäytyivät 9. joulukuuta Putaansalmelle. Sodan alkuvaiheessa neuvostojoukkoja kohdattiin myös Kokkojärvellä. Neuvostojoukot jatkoivat parti-

ointia Ruunaassa talvisodan ajan, vaikka varsinaisia taisteluja alueella ei enää käyty.

Talvisodassa suomalaiset ja venäläiset polttivat rajakyläiden taloja. Raskaimmat tuhot kohdistuivat Hattuvaaran ja Ruunaan kyliin. Ruunaassa oli talvisodan jälkeen ilman asuntoa noin 250 henkeä ja kylästä poltettiin yli kaksikymmentä taloa.

Rajakylissä väestö joutui pakenemaan taistelujen alta. Siviilejä jäi sotatoimialueelle Aittovaarassa, Polvivaarassa, Ruunaanvaarassa ja Kokkojärvellä. Aittovaaran torpassa, noin kilometrin rajalta, asunut Paavo Oinonen joutui vankeuteen

Lusmaan sodan alkupäivinä. Hän pääsi kotiinsa paria viikkoa myöhemmin.

Sodan syyttyä rajavartijat poistuivat Kokkojärven vartiolta, mutta läheisten talojen siviiliasukkaat jäivät koteihinsa. Osa talojen asukkaista vietiin Neuvostoliiton puolelle kuulusteluihin, mutta vapautettiin muutaman päivän päästä. Neuvostopartio piti silmällä alueen taloja, mutta ei tehnyt vahinkoa rakennuksille tai niiden asukkaille.

Rajauittoa ja lohenkalastusta

Rajauiton pääuittoväylänä toimineella Lieksanjoella uitto alkoi uudelleen sodan jälkeen vuonna 1957.

Repolan savotat ja rajauitto tarjosi työtä Ruunaan kylän miehille. Talvisavotat Repolassa (kuva Pielisen museon arkisto)

Ruunaan kylä on elänyt virtaavan veden ja uittojen äärellä. Suuri summa Ruunaanjärvelä vuonna 1930 (kuva Pielisen museon arkisto)

Uiton huippukaudella 1964–1968 Lieksanjoella vastaanotetun tuontipuun määrä nousi vuosittain yli 400 000 kuutiometriin. Tämä vastasi suurin piirtein Lieksan Kevätniemen sahan vuosittaisesta puunkäytöstä 2000-luvun alussa. Uitto työllisti Ruunaan asukkaita.

Lieksanjoen luovutus- ja vastaanottopaikka – vastuu – sijaitsi noin kolme kilometriä Neuvostoliiton puolella Mustapikisen kosken yläpuolella. Lieksanjoen rajauiton miehistö kulki päivittäin töihin Neuvostoliittoon ja yöksi takaisin Suomeen. Tuulijoella, joka oli Lieksanjokea merkittävämpi uittoväylä 1950-luvulla, puuta uitettiin vuosina 1955–1972.

Lieksanjoki oli kuuluisa lohijoki. Suomen Matkailijayhdistyksen vuosikirja 1910 valisti lukijoitaan: ”Parhaimmat onkivedet Karjalassa ovat Lieksanjoen vesistöissä kahden puolen Venäjän rajaa”.

Urheilukalastaja ja Joensuun por-

mestarina 1900-luvun ensimmäiset vuosikymmenet toiminut Isak William Wallenius teki kalastusmatkan Lieksanjoelle elokuussa 1900, jota hän kuvasi seikkaperäisesti Metsästys ja kalastus lehden syys- ja lokakuun numeroissa vuonna 1926. Mustapikisen kosken yläpuolella kalastajien perhoon tarttui harjusia ja Lentieran yläpuolisilla koskilla jo lohiakin.

Matkailun synty

Ruunaan matkailuelinkeinon käynnistyminen ajoittui 1970-luvun puoliväliin. Tätä ennen toiminta painottui kalastukseen, metsästyseen ja satunnaiseen retkeilyyn uittomiesten vanhoilla poluilla. Koskikeskustelun herättämä kiinnostus, Neitikoskelle valmistunut uusi

Uittoperinteeseen pohjautuvat koskenlaskut puuveneellä käynnistyivät Ruunaan koskilla 1970-luvun puolivälissä (kuva Asko Saarelainen)

tie ja pysäköintipaikka sekä alueen markkinoinnin ja koskenlaskujen käynnistyminen lisäsivät koskialueen kiinnostusta paikallisen väen ja matkailijoiden parissa.

Ruunaan retkeilyalueen suosion innoittamana heräsi ajatus koskenlaskuretkien ulottamisesta Venäjän puoleisiin koskimaisemiin. Matkailuyrittäjä Uno Oinonen testasi reittiä muutaman kerran 1990-luvun loppuvuosina. Kerran hän saapui Lentierajärven rannalle asuneen uittopäällikkö Heikki Sallievin luo ja muisteli keskustelua: – Kamilläpä tulit, kysyi Heikki vieraalta. Jokea pitkin, Lentieran yläpuolisen Iso-Rantakulkemon kautta, vastasi Uno. Ei sitä kukaan ole vielä

veneellä laskenut, arvioi kokenut uiton veteraani matkamiehen kertomusta.

Uno pääsi ylittämään rajan Inarista ensimmäisen kerran heinäkuussa 2000 ryhmä ja koskiveneet mukanaan ja testaamaan päiväretken onnistumista. Vauhdikkaista koskista ja hyvistä kokemuksista huolimatta henkilöliikenne Inarin tilapäisen rajanylityspaikan kautta ei avautunut ja Lentieran koskiretket jäivät haaveeksi. Inarin rajanylityspaikka suljettiin vuonna 2024 ja samalla sulkeutui vuosisatainen kauppareitti Repolan ja Lieksan välillä.

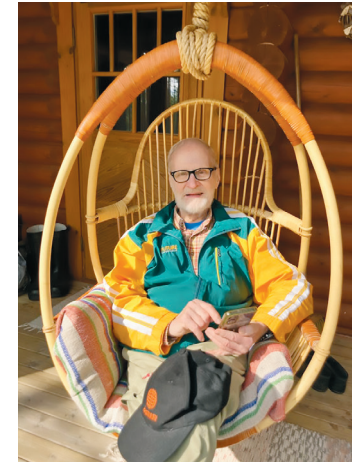
Asko Saarelainen, Lieksa

Raimo Määttä on poissa

Repola-seurassa 2010-luvun alkupuoliskolla aktiivisesti toiminut ja valokuvilla Repolaisen lukijoita ilahduttanut Raimo Määttä kuoli sairauden uuvuttamana 13. lokakuuta 2025 Lieksassa 82-vuotiaana. Hän oli syntynyt nykyään Lieksan kaupunkiin kuuluvassa Pielisjärven kunnassa 1.1.1943.

Raimo vietti lapsuutensa Pielisjärvellä Ruunaan kylässä Repolasta tulevan uittoreitin äärellä. Ruuna sijaitsee Venäjän puolelta laskevan Lieksanjoen ja Tuulijoen vesireitin varrella. Raimon isä kuului vanhemman polven savotta- ja uittomiehiin, ja muutkin sukulaiset ja kyläläiset olivat töissä valtaosin uittossa ja savotoilla. Kotitalo oli kesäisin ja talvisin uitto- ja savottamiesten kortteeripaikkana.

Raimo pääsi poikasena toteuttamaan toiveensa ja polkemaan uittohakojen takomiseen tarvittavaa ahjoa. Nuorukaisena hän oli kesäkausina mukana uittotöissä. Myöhemmin toimiessaan sähköalan opettajana hän kuvasi kesälomilla Ruunaan alueen uittomiesten työkentelyä ja toimia. Silloin syntyi päätös tehdä joskus myöhemmin aiheesta dokumenttielokuva.

Raimo Määttä kesällä 2025 mökillään Ruunaassa (kuva Määttän kotialbumi, Sirpa Määttä)

ja Ylen toimittajan Pertti Hintikan kanssa rajan takaiseen Karjalaan kuvaten erilaisia televisio-ohjelmia ja ajankohtaisjuttuja.

Vuonna 1992 hän sai ensimmäisen viisuminsa Repolan ja Lentieran alueelle ja alkoi vähitellen valmistella Lieksanjoen uittoa käsittelevää dokumenttielokuvaa. Muiden töiden ja moninaisten vaiheiden jälkeen elokuva *Kaksi vanhaa uittojätäkää* valmistui vuonna 2005.

Raimo jätti opettajan tehtävät vuonna 1986 ja siirtyi audiovisuaalisen alan yrittäjäksi. Hänen perustamansa Ramset-Video kuvasi muun muassa Yleisradiolle Pohjois-Karjalan tapahtumia ja tuotti yhteisöille tilausvideoita. 1980- ja 1990-luvun vaihteessa televisio-ohjelmien kuvaukset Neuvostoliiton raja-alueella tulivat mahdollisiksi. Raimo teki useita kuvausmatko-

Lentierassa Lempi ja Heikki Sallijevin rannassa 2005 (kuva Raimo Määttä)

Kaksi vanhaa uittojätkeä Heikki Sallijev ja Unto Määttä (kuva Raimo Määttä 2005)

Elokuva on tarina kahden entisen uittopomon matkasta vanhalla uittoveneellä Lieksanjoen latvoilta Roukkulanjärveltä Repolan ja Lentieran alueiden läpi Suomen puo-

lulle Lieksaan. Kuohuvien koskien ohella matkalla kohdataan entisiä uittomiehiä molemmin puolin rajaa.

Kiinnostus kotiseudun kehityk-

Hanneriina Moisseisen taidekäspaikkanäyttely Riisassa

Sarjakuvataiteilija, Taideyliopiston Kuvataideakatemiaan väitöskirjatutkijan näyttely Katoavaisuus avautuu helmikuussa Suomen Ortodoksisessa Kirkkomuseossa Kuopiossa. Näyttely tuo yhteen käspaikkoja teoksesta Isä (2013) sekä käspaikkoja Riisan omista kokoelmista. ”Teen sinne myös 1800-lukulaisen, repolalaisen käspaikan mallin mukaan tämän ajan tulkinnan perinteisestä käspaikasta. Tässä syntyy kuva vanhan ajan ja nykyajan kohtaamisesta.”

Moisseinen, jonka suku on kotoisin Repolan Pläkkäjämästä ja Tuulivaarasta, työskentelee tällä hetkellä tutkimustyönsä parissa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tutkimusosastolla. Hän on jäljittänyt isänisänisänitinsä, repolalaisen *Katri Moisseisen* itkuvirret SKS:n arkistosta ja saanut ne äänitteinä haltuunsa. Itkut on äänitetty Kymenlinnan pakolaisleirillä vuonna 1923 osana *E.N. Setälän ja Wilhelm Doegenin* perinteenkeruumatkaa. *Sakari Vuoristo* on kirjoittanut kiinnostavan artikkelin professorien ”ääniteidenottomatkasta” Kalevalaseuran vuosikirjaan *Kolme on kovaa sanaa* (1991). Moisseinen suunnittelee *Katri Moisseisen* itkuvirsien esittämistä osana huhtikuussa Helsingissä järjestettävää karjalaista nykytaidenäyttelyä *Maan luvalla*, jossa hän pohtii myös omia juuriaan.

Hanneriina Moisseisen näyttely *Katoavaisuus*, Suomen Ortodoksinen kirkkomuseo Riisa, Kuopio 6.2.2026- 26.12.2026
***Maan luvalla* - karjalainen nykytaidenäyttely, Kulttuurikeskus Caisa, Helsinki 27.3. - 25.4.2026**

seen vaikuttaneeseen laajempaan vesistöalueeseen toi Raimon mukaan myös Repola-seuran toimintaan. Hän oli Repola-seuran hallituksen jäsen vuosina 2010–2013, jona aikana monet seuran jäsenlehdessä Repolaisessa julkaistut valokuvat olivat hänen ottamiaan. Teimme noina vuosina seuran mat-

kojen lisäksi Raimon kanssa kaksin monia Repolan ja Lentieran matkoja, joista kerroimme Repolaisen eri numeroissa, minä sanoin ja Raimo kuvin. Nyt on kameran nuppi pysähtynyt, mutta kuvat ja muistot jäävät.

Pertti Rannikko, Joensuu

Kirjavinkkejä – Repolaa ja muutakin mielenkiintoista

Asko Saarelainen

Ruunaa – rajan, uiton ja matkailun kylä, 2025

Ruunaa sijaitsee Lieksajoen varrella. Repolan Roukkulanjärvestä ja Lieksajärvestä tuleva vesireitti kulkee alueen läpi. Ruunaan kohdalla rajan toisella puolen oli mm. Lusman kylä. Meille ”repolalaisille” Ruunaa on tullut vastaan kirjoissa ja sukutarinoissa. Repolan Nastit ja Vasilit tulivat kauppareissuille Lieksaan vesiteitä ja talviteitä pitkin Ruunaan kautta. Lieksan kansalaisopiston rehtori, kirjailija, historioitsija ja seuramme jäsen **Asko Saarelainen** on kirjoittanut kirjan Ruunaan historiasta. Itäraja, kulkureitit, metsätyöt, uitto sekä matkailu ovat olleet merkittävä osa alueen ihmisten arkea ja elämää 1800-luvun jälkipuoliskolta näihin päiviin asti. Kirjan voi ostaa Pielisen Museon myymälästä Lieksassa.

Petri Pöntinen ja Marja Tynkkynen

Itäraja Löytöretkiä naapuruuden mutkikkaaseen historiaan, Siltala, 2025

Pitkästä, 1344 kilometrin pituisesta itärajasta on kirjoitettu tarinallinen tietokirja. Kirja alkaa otsikolla Sodan ja rauhan raja. Ruotsin ja Venäjänmaa ehtivät käydä yhdeksän sotaa 1400-luvulta 1800-luvun alkuun mennessä. Rauhaa piti rakentaa ja rajoja käydä monta kertaa. Kirjan alussa seuramme jäsen Arto Sihvonen kertoo matkastaan Repolaan vuonna 2014 ja mielenkiintoisen tarinan esi-isistään rajarauhan rakentajina. Sihvonen on äitinsä kautta repolalaista Törhösen (alkuaan Tergujev) sukua. Törhöset olivat vuosisatojen ajan Repolan nokkamiehiä. 1700-luvulla elänyt Ivan Törhönen kuvataan ruotsalaisissa asiakirjoissa rajavenäläiseksi ja rajarauhahan mieheksi, joka neuvotteli aikanaan Kajaanin kihlakunnan kruununvouden kanssa.

Jussi Niinistö

Vienan veritie. Kuisman retkikunta Vienan Karjalassa 1918. Docendo, 2025.

Ensimmäinen heimosoturiretki Karjalaan alkoi maaliskuussa 1918 ja se kesti puoli vuotta. Tästä retkestä on kirjan kirjoittanut tohtori Jussi Niinistö. Olemme saaneet lukea Repolaisen numerossa 102 Jussi Niinistön haastattelun koskien Bobi Sivéniä ja Repolan 100 vuoden takaista historiaa.

Sivén on esillä myös tässä uutuuudessa. Kirjassa on Sivénin 40-sivuinen kirjoitus otsikolla *Karjalan puolesta, muistoja ja mietteitä Vienan-Karjalan*

sotaretkeltä v. 1918. Sivén oli itse mukana tällä verisellä retkellä.

Parisataa valkoista sotilasta lähti Vienaan vapauttamaan heimoveljiä jääkärikapteeni Toivo Kuisman johdolla, uskoen, että karjalaiset ottavat suomalaiset avosylin vastaan. Karjalaiset kuitenkin vastasivat arottomalla sissisodalla ja ajoivat englantilaisten tuella jääkärijoukon rajan taakse syksyyn tultaessa. Kuisman into ei laantunut. Kuisma kaatui sittemmin Aunuksen sotaretkellä 1919. Kirjassa on runsas kuvitus. Monet kuvista ovat ennen julkaisemattomia.

Jouko Saraniemi

Itsenäisyyden asialla Pohjois-Suomessa ja vieropalkisilla. Rajakapteeni Arvid Niskala ja hänen verkostonsa Atrain & Nord, [2025]

Niskalan elämäkerta vie lukijan Suomen itsenäisyyden vaikeisiin alkuvuosiin. Niskala osallistui nuoruudessaan sortokausien aikana venäläistämistöimia vastustaneeseen aktivistiliikkeeseen, toimi jääkäri liikkeessä ja järjesti saksalaisten sotavankien pakoja Muurmannin radan rakennustyömaalta. Hän vaikutti monella alueella Suomen levottoman itärajan varti-

onnissa. Niskala toimi rajaupseerina Pohjois-Karjalan rajavartiosta Kontiolahdella, Ilomantsissa ja Lieksassa vv. 1919-1923, aikana, jolloin mm. Repolasta tuli iso pakolaisaalto.

Unto Martikainen

Vanhan Karjalan kaipuu – idän kirkon lähetystyötä 1300-luvulta nykypäivään. 2024

Repola-seuran jäsen Unto Martikainen on tuottelias joensuulainen tietojen- ja kaunokirjailija. *Vanhan Karjalan kaipuu* sisältää monenlaista historiatietoa ortodoksisesta kirkosta ja kilvoittelijoista, Karjalan luostareista, seurakunnista, kunnista mm. Pälkjärvestä. Luvussa *Aunuksen laulajat* on tietoa Repolasta Kyöttisten sukutarinan kautta. Hovatta, Oleksi, Simana ja Konoj Kyötti tunnetaan runonlaulajina ja kertojina. Myös jälkipolvien, Pekka, Anna, Veera ja Nikolai Kyöttisen elämäntarinat ovat päässeet tähän omakustanteiseen kirjaan. Kirjassa on sivuja 440.

Pertti ruokin Mattii panen – karjalan kieltä päin mäntyä. Toim. Timoi Munne ja Natalia Giloeva), Karjalan sivistysseura, 2025

Vaikka karjalan kieli ja suomen kieli ovat hyvin lähellä toisiaan, osoittaa tämä kirja, että joskus voi syntyä hyvinkin hauskoja väärinymmärryksiä, kun jokin karjalan kielen sana tai ilmaisu ei vastaakaan sitä, mitä se suomenkielisen silmiin näyttää.

Ongo rengien perzies vielä maiduo? Onko ämpärin pohjalla vielä maitoa? Tuatto jätti hyvät jälgiperät. Isältä jäi hyvä perintö.

Älä hirnu stolah päin! Älä aivasta pöytään päin!

Vaihta peittosana – vaihda salasana!

Lea Tserni-Puittinen

Hallitus 1.3.2025 - 28.2.2026

Antti Pottonen, *puheenjohtaja*
pottonen@gmail.com

Päivi Sandberg, *varapuheenjohtaja*
paivisandberg@gmail.com

Olli Lehtinen
olli.lehtinen.ol@gmail.com

Maire Mäki
mairemaki@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
leatserni@gmail.com

Hallituksen ulkopuolinen jäsensihteeri
Päivi Kiiskinen
Kiehisukuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

*Repola-seuran hallitus
toivottaa jäsenille
hyvää joulua
ja
onnellista uutta vuotta!*